Code No. 13 – H.S

कारुण्यं परमो धर्मः

विश्वे कारुण्यं अतीव आवश्यकं अस्ति ।
कारुण्यं परमो धर्मः । मानवस्य मनसि कारुण्यः
नास्ति तदा सः मानवः नास्ति ।

एकस्मिन् ग्रामे एकः धनिकः आसीत् ।
सः एकः दुष्टः आसीत् । तस्य मनसि अतीव
स्वार्थतात्पर्यः आसीत् । तत् ग्रामे सः एव
धनिकः इति सः चिन्तयति । तस्य नामः देवदत्तः
आसीत् । तस्य गृहस्य समीपे एकः कृषकः वसति ।
तस्य नाम रामः भवति । सः अतीव विशाल
हृदयः आसीत् । सः एकः कारुण्यनिधिः आसीत् ।
देवदत्तः सदा रामयोः क्रुद्धः मन्यता । एकस्मिन्
दिने एका वृद्धा देवदत्तस्य गृहं प्रविशा ।
वृद्धा अतीव दुर्बला आसीत् ।
। अतीव दुर्बला । सा
देवदत्तस्य गृहं प्रविश्य साहाय्यं अपृच्छत् ।
तत् समये देवदत्तः वृद्धयोः क्रुद्धः अभूत् ।
अतीव स्वार्थः सः वृद्धयोः साहाय्यं कर्तुं
विस्मितः अभूत् । वृद्धा अतीव दुःखेन
समीपे गृहं गच्छ । तत् गृहं रामस्य
गृहं अस्ति । सः लोलहृदयः आसीत् तदा
वृद्धस्य दुःखं श्रुत्वा दुःखे अपतत् ।

तथा सः कृषकः आसीत् । साहाय्यं
कर्तुं धनं नास्ति । सः सदा दारिद्र्ये
अस्ति । रामः तस्य अवस्था वृद्धयोः अवदत्
वृद्धा तस्य दुखं मत्वा तत् गृहात् अगच्छत्
तत् दिने रामयोः अतीव दुखेन तस्य
कृषिः कर्तुं अपि क्लेशः अनुभवत् । तदा
देवदत्तः अतीव संन्तोषेण तस्य कर्मः
अकरोत् । दुखस्य कारणं रामः
वृद्धां साहाय्यं कर्तुं आवश्यकं धनं तस्य
ऋषभं दातुं इति अचिन्तयत् ।
तस्य जीवनः भवति ऋषभः । तदा सः ऋषभं
दातुं धनं अदात् । तस्य धनं वृद्धस्य
हस्ते दातुं निश्चिकाय । वृद्धस्य गृहं कुत्र
इति सः अचिन्तयत । सः तत् न जानाति ।
तदा सर्वे स्थाने सः अन्वेषणं अकरोत् ।
अन्ते सः वृद्धस्य हस्ते तत् धनं अदात् ।
वृद्धः रामयोः अतीव सन्तोषेण अनुग्रहं
अकरोत् । रामः अतीव सन्तोषः अभवत् ।
तत् कर्म श्रुत्वा सर्वे जनाः
रामयोः परिहासेन हसति । धनिकः
देवदत्तः तत् श्रुत्वा रामयोः परिहासं
अभवत् । तदा रामः तस्य संतृप्तियोः
सन्तोषेण अवसत् । तस्य जीवनमार्गः कृषिः
आसीत् । तस्य कृषिं कर्तुं ऋषभः तस्य

7

Code No. 13 - H.S

11

समर्थं नास्ति । अतः तस्य कृषिं कर्तुं
मार्गः नास्ति । सः अतीव दारिद्र्ये अपतत् ।
तदा देवदत्तः तस्मै परिहासेन दृष्ट्वा
अवदत् ।- कारुण्यः एकं अधर्मः आसीत् इति ।
कारुण्येन वृद्धा सुखं अनुभवति । तदा
रामः दुःखेन दारिद्र्यं अनुभवति । रामः
अवदत् - कारुण्यं परमो धर्मः तत् कर्तुं
मम मनसि अतीव संतोषः आसीत् ।
मम दारिद्र्यं ईश्वरस्य दानं अस्ति ।
तत् अहं सन्तोषेण स्वीकरोति ।
देवदत्तः तत् समये रामयोः अतीव
क्रुद्धः अभवत् । तदा रामस्य भयानकं दारिद्र्यं
दृष्ट्वा सः सन्तोषे अस्ति । अल्प
दिनस्य शेषः वृद्धा तत् ग्रामे आगतः ।
तत् समये जनाः रामस्य अवस्था तस्मै
अवदत् । वृद्धा अतीव दुःखः अभवत् ।
रामं साहाय्यं कर्तुं भिक्षुकाय । तदा
वृद्धा रामस्य गृहं प्रविशत । रामः वृद्धं
दृष्ट्वा कारुण्येन गृहे स्वीकरोति ।
रामः वृद्धस्य अवस्था अपृच्छत् । तदा वृद्धा
अवदत् रामस्य साहाय्येन तस्य जीवितं
आगतः । तस्य कारुण्यस्य फलं शा

_1

अस्ति इति सा अवदत् । वृद्धा एकं राजस्य माता अस्ति । वृद्धा तस्य पुत्रं दिलीप राजयोः विद्वेषेण तत् राज्यं उपेक्ष्य रामस्य ग्रामे आगतः । तथा दिलीपः तस्य मातरं अतीव स्नेहं अस्ति । तत् समये रामस्य साहाय्येन जीवितं स्थाति । वृद्धा रामयोः साहाय्यं कर्तुं तस्य पुत्रस्य समीपं गच्छ । पुत्रः मातयोः आवश्यं सन्तोषेण स्वीकृतः । दिलीप राजः रामयोः तस्य धनं अदात् । एकं ऋषभः अपि अदात् । रामः धनिकः अभवत् । तत् समये देवदत्तः रामयोः अतीव क्रुद्धः अभवत् । रामः देवदत्तं अवदत् । कारुण्यं परमो धर्मः । तस्य फलः भवति मम जीवितं । अहं तत् धनं न अपृच्छत् । तत् मम कर्मफलः आसीत् । अन्ते देवदत्तः तस्य स्वार्थता विहाय धानं कर्तुं अभवत् । देवदत्तः कारुण्यहृदयः अभवत् । देवदत्तः कारुण्यं कर्तुं आरभति । रामः तस्य धनेन जनानां दारिद्र्यं विहाय ।

धन्यानां उत्तमं दाक्ष्यं
धनानां उत्तमं श्रुतम् ।
लाभानाम् श्रेष्ठं आरोग्यम्
सुखानां तुष्टिरुत्तमा ॥